

C-4/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. január 3.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Judecătoria Sectorului 6 București (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. augusztus 11.

Felperes:

M.-A. A.

Alperesek:

Direcția de Evidență a Persoanelor Cluj

Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de
Date din Ministerul Afacerilor Interne

Municipiul Cluj-Napoca

Beavatkozó felek:

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Asociația Accept

Az alapeljárás tárgya

Kereset, amellyel M.-A. A. felperes azt kéri, az eljáró bíróság kötelezze az alpereseket arra, hogy jegyezzék be a nőről férfire történő nemváltoztatását, a megváltozott keresztnévét és személyazonosító számát a születési anyakönyvébe oly módon, hogy az nemként a férfinemet tükrözze, valamint új születési anyakönyvi kivonat kiállítását kéri.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikkben alapuló kérelem, amelynek tárgyát az EUSZ 2. cikknek, az EUMSZ 18., EUMSZ 20. cikknek és az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésének, valamint a Charta 1., 7., 20. és 21. cikkének értelmezése képezi.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Ellentétes-e **az uniós polgársághoz való jognak** (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 20. cikke) és/vagy **az uniós polgár szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának** (az Európai Unió működéséről szóló szerződés 21. cikke és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 45. cikke) a méltóságnak, a törvény előtti egyenlőségnek és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának (az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke; az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. cikke, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 1., 20. és 21. cikke) érvényesülése, valamint a magán- és a családi élet tiszteletben tartása (az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7. cikke) mellett történő gyakorlásával az, hogy a Legea nr. 119/1996 privind actele de stare civilă (az anyakönyvi okmányokról szóló 119/1996. sz. törvény) 43. cikkének i) pontja és 57. cikke nem ismeri el a nemzet és a keresztnévet tartalmazó anyakönyvi bejegyzéseknek – kettős (román és egy másik tagállami) állampolgársággal rendelkező transznemű férfi által egy másik tagállamban a nem bírósági elismerése iránt folytatott eljárás révén – történő módosítását, és amelynek értelmében a román állampolgárnak Romániában az anyakönyv vezetésért és a családi állapot nyilvántartásáért felelős helyi közzolgálattal szemben olyan másik bírósági eljárást kell előlről lefolytatnia, amellyel kapcsolatban az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy az nem egyértelmű és nem kiszámítható (2021. január 19., X és Y kontra Románia ügy, 2145/16. és 20607/16. sz. kereset), és amely a másik tagállammal ellentétes határozatot eredményezhet?

2) Befolyásolja-e a fenti kérdésre adandó választ a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból való kilépése különösen **i.** abban az esetben, ha az anyakönyv módosítására irányuló eljárás a brexit előtt indult, és az átmeneti időszakban fejeződött be, és **ii.** a brexit hatásaként a szóban forgó személy az uniós polgársággal összefüggő jogokat, köztük a szabad mozgás és tartózkodás jogát kizárólag az olyan román személyazonosító és úti okmányok alapján gyakorolhatja, amelyekben – a bíróság által már elismert nemi identitással ellentétben – nőneműként és női keresztnévvel szerepel?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és ítélkezési gyakorlat

EUSZ 2. cikk; EUMSZ 18. cikk, EUMSZ 20. cikk és az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdése; az Európai Unió Alapjogi Chartájának 1., 7., 20. és 21. cikke

2021. december 14-i Stolichna obshtina, rayon „Pancharevo” ítélet (C-490/20; 41., 42., 44–48., 52., 54. és 56. pont); 2017. június 8-i Freitag ítélet (C-541/15; 36–39. pont); 2008. október 14-i Grunkin és Paul ítélet (C-353/06; 28. és 29. pont); 2003. október 2-i Garcia Avello ítélet (C-148/02; 22–24. pont)

A nemzeti jog hivatkozott rendelkezései

Legea nr. 119/1996 privind actele de stare civilă (az anyakönyvi okmányokról szóló 119/1996. sz. törvény)

9. cikk: *„Abban az esetben, ha az anyakönyvvezető vagy az anyakönyvvezetéssel kapcsolatos feladatokat ellátó tisztviselő megtagadja a hatáskörébe tartozó okmány elkészítését, vagy a hatáskörébe tartozó bejegyzés elvégzését, a sértett személy a törvénynek megfelelően a hatáskörrel rendelkező bírósághoz fordulhat.”*

A 43. cikk i) pontja: *„A születési anyakönyvekbe és adott esetben a házassági és halotti anyakönyvekbe is be kell jegyezni a személy állapotában bekövetkező változásokat a következő esetekben: [...]”*

i) *jogerőre emelkedett ítélet alapján a nemváltoztatást [...]”*

Az 57. cikk (1) bekezdése: *„Az anyakönyvi okmányok és az azokban szereplő bejegyzések kizárólag jogerős bírósági határozat alapján érvényteleníthetők, egészíthetők ki vagy módosíthatók.”*

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A magát transznemű férfiként meghatározó és hímnemű névmást használva bemutatkozó M.- A. A. felperest – aki 1992. augusztus 24-én született Kolozsvár önkormányzatának (Románia) területén – születésekor nőneműként vették nyilvántartásba.
- 2 A felperes – azt követően, hogy szüleivel az Egyesült Királyságba költözött – 2016. április 21-én megszerezte az Egyesült Királyság állampolgárságát. Mivel férfiként határozta meg magát, nevét és megszólítását 2017. február 27-én a „Deed Poll” eljárás révén nőiről férfire, vagyis M.-A. A. asszonyról M.-A. A. úrra változtatta az Egyesült Királyságban.
- 3 A felperes az említett eljárás megindítását követően lecserélt egy sor, az Egyesült Királyság hatóságai által kiállított okmányt, köztük a vezetői engedélyt és a brit útlevélet.
- 4 A felperes 2020. június 29-én a férfi nemi identitást igazoló „Gender Recognition Certificate”-t is megszerezte az Egyesült Királyságban.

- 5 A felperes a fenti eljárások Egyesült Királyságban történő lefolytatását követően 2021 májusában a román hatóságokhoz, konkrétan a Direcția de Evidență a Persoanelor Cluj – Serviciul stare civilă (anyakönyvi hivatal, kolozsvári anyakönyvi igazgatóság, Románia) fordult, amelytől közvetlenül az Egyesült Királyságban már megszerzett iratok („Deed Poll” és „Gender Identity Certificate”) alapján kérte a nemváltoztatásnak és a megváltoztatott keresztnévnek a születési anyakönyvbe történő bejegyzését, ezzel összefüggésben pedig a személyazonosító szám oly módon történő megváltoztatását, hogy az nemként a férfi nemet tükrözze, valamint a másik keresztnévnek megfelelő, a férfinemet megjelölő és 1-es számmal kezdődő személyazonosító számot tartalmazó születési anyakönyvi kivonat kiállítását.
- 6 A román hatóság ezt a kérelmet elutasította, mivel álláspontja szerint a nemzeti szabályozás értelmében a nemváltoztatás a nemi identitás elismerésére vonatkozó igazolás alapján nem, kizárólag akkor jegyezhető be, ha a személy nemváltoztatását bíróság jogerős határozattal engedélyezte.
- 7 M.-A. A. a Judecătoria Sectorului 6 Bucureștinél (bukaresti 6. kerületi helyi bíróság, Románia), a kérdést előterjesztő bíróságnál 2021. szeptember 14-én benyújtott keresetével az alpereseknek az említett módosítások születési anyakönyvébe történő bejegyzésére kötelezését és azt kéri, hogy az alperesek állítsanak ki a szóban forgó módosításokat tükröző, új anyakönyvi kivonatot.
- 8 Ezt követően a Consiliul Național pentru Combaterea Discriminărilor (a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemért felelős nemzeti tanács, Románia) beavatkozott a perbe, és az eljáró bíróság helyt adott az Asociația Accept felperes támogatása végett történő beavatkozása iránti járulékos kérelmének.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 9 M.-A. A. kiemeli, hogy nem a nemváltoztatás engedélyezését, hanem azt kéri a bíróságtól, hogy az közvetlenül és elsődlegesen alkalmazza az uniós jogot, és az alpereseket kötelezze a módosításoknak a születési anyakönyvbe történő bejegyzésére, hogy a nemet, a keresztnévet és a személyazonosító számot tartalmazó bejegyzések megfeleljenek az Egyesült Királyságban már – akkoriban, amikor az még az Európai Unió tagállama volt – jogerősen elismert nemi identitásának. Ez lehetővé tenné számára, hogy a férfi nemi identitásának megfelelő úti okmányt használva gyakorolja a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát az Európai Unióban.
- 10 Ezenfelül azáltal, hogy Romániában közvetlenül a nemváltoztatás engedélyezése iránti, új bírósági eljárást kellene lefolytatnia, ki lenne téve az Egyesült Királyság hatóságai által elfogadottal ellentétes határozat kockázatának. Márpedig az Emberi Jogok Európai Bírósága már megállapította, hogy a romániai eljárás nem egyértelmű és nem kiszámítható (EJEB, 2021. január 19., X és Y kontra Románia ítélet, 2145/16. és 20607/16. sz.).

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 11 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az előtte folyamatban lévő ügy kimenetele az uniós jog értelmezésétől függ, ez a jog pedig nemzeti jogával szemben elsőbbséget élvez, mivel az uniós polgársághoz való joggal és az uniós polgár szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogával ellentétes az olyan nemzeti jogi megoldás, amely arra kötelezi a kettős állampolgársággal rendelkező érintettet, hogy új bírósági eljárást folytasson le az egyik olyan államban, amelynek állampolgára, noha már sikeresen folytatott le eljárást egy másik olyan tagállamban, amelynek állampolgára (függetlenül attól, hogy ezen eljárás közigazgatási vagy bírósági jellegű-e).
- 12 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az elé utalt ügy kimenetele a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága Európai Unióból való kilépése következményeinek megállapításától is függ. Ugyanis abban az esetben, ha a Bíróság igenlő választ ad az első kérdésre – tekintettel arra, hogy a nemi identitás elismerése iránti első eljárás az Egyesült Királyságban annak az Unióból való kilépése előtt indult, és a kilépést követően fejeződött be –, tisztázni szükséges, hogy az a tagállam, amelyhez kérelemmel fordulnak, köteles-e elismerni a nemi identitás megváltoztatására irányuló eljárás joghatásait, ha az olyan államban indult, amely az eljárás megindításakor tagállamnak minősült, annak lezárulása időpontjára azonban már kilépett az Európai Unióból.